

Littekens

door Peter de Rijk

Dat de excuses die onze president Rutte in 2022 maakte 'voor de kille ontvangst en bureaucratische ontvangst van de Molukse gemeenschap' nog niet in de richting kwam van dat wat de Molukkers verwachtten mag duidelijk zijn. Ze voelden zich beledigd, waren vooral gekwetst en eisten excuses voor hun behandeling, nadat ze op dienstbevel naar Nederland waren gekomen. Duizenden van hen belandden in voormalige oorlogskampen, zoals Westerbork. Naar hun soldij en pensioen konden ze fluiten. Stateloos wachtten ze af en van alle beloften die Nederland hun had gedaan, kwam niets terecht. Inmiddels is het 2023 en de senioren onder ons kunnen zich de treinkaping bij De Punt en de gijzeling van een lagere school te Bovensmilde in 1977 nog voor de geest halen. Vrijwel vergeten geschiedenis maar niet voor de Molukse gemeenschap.

Literair leverde het een paar romans op. Frans Lopulalan schreef het briljante *Onder de sneeuw een Indisch graf*, Yvon Muskita haar *Snijden en stikken*. Richard Akihary koos voor nietsontziende poëzie om het verhaal te vertellen. *Djam karet* betekent elastiektijd, rekbare, onmeetbare tijd, een Moluks fenomeen. De bundel bestaat uit korte, krachtige beschrijvingen van vooral pijnlijke momenten in de geschiedenis van de Molukkers. Kenmerkend is het laatste, schrijnende gedicht *Het litteken* waarin het litteken dat een geweerkolf op een hoofd achterliet alle wonden, zichtbaar en onzichtbaar, weergeeft. 'De ondraaglijke pijn/ gevoelloos met de jaren. Het litteken een aandenken.' Akihary gaat geen pijnpunt uit de weg. We lezen over het liquideren van helden, het verraden en oplichten van trotse militairen. En niet te vergeten het beschamende onderkomen dat de Molukkers werd aangeboden. De dichter beschrijft zijn herinnering eraan: 'Twaalf jaar woonde ik in een vochtige bruine barak. Muf ruikend houtrot/ voedingsbodem voor schimmel.' En elders in de bundel: 'Het oude Durchgangslager waar/ muren vergeten verhalen vertellen,/ bewoond door Ambonezen.' Terecht verwijst Akihary naar de joden die daar, in afwachting van het transport gevangen zaten en dat er, na de oorlog, NSB'ers heropgevoed werden. De moedige militairen die zij aan zij met Nederlandse militairen hun leven hadden gewaagd, verdienden beter dan de ijzige kou, het ontbreken van stroom of water en de ontbrekende deuren waarover Akihary

het in het gedicht *Ambonezenzorg* heeft. Hij weet de juiste woorden te kiezen in *Barakken van Ederveen*: 'Hier heerst duisternis/ waar mensen worden gegijzeld/ in een naargeestig oord. Slechts weinig dichtbundels dragen een boodschap uit. Dit is er een van. Het is een roep om vrijheid en erkenning van aangedaan leed in welgekozen, keihard aankomende woorden.

Bron: *Straatjournaal*, nr. 308 november 2023